

LITERKA

leden 2011

Vážení čtenáři Literky,

věřím, že jste do nového roku vstoupili odpočatí a plní elánu a sil. A pokud jste si dali novoroční předsevzetí, přeji Vám, aby se Vám je podařilo naplnit. I Památník si dal do roku 2011 pár předsevzetí a na jedno z nich se moc těší. Jeho uskutečnění nám totiž umožní se s Vámi, našimi přáteli a návštěvníky, setkávat častěji. Připravili jsme pro Vás pravidelné

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Lednová výročí
- » Krocení literární múzy
- » Malé ohlédnutí Michaely Mlejnkové
- » Co rok dá
- » Tři otázky pro Návštěvníka
- » Plán výstav na rok 2011

měsíční akce pod názvem StřeDění. Na lednovou středu se sama velice těším, protože k nám zavítá básník, pedagog a také předseda poroty prvních ročníků soutěže Skrytá paměť Moravy Vít Slíva se svými bratry. O ostatních plánech pro nastávající kalendářní rok si můžete přečíst na stránkách Literky. Stejně tak Vás kolegyně Andrea Procházková opět pozve na kurzy

tvůrčího psaní pod názvem Krocení literární múzy. Michaela Mlejnková Vám v lednovém mrazivém počasí přinese trochu tepla a prázdninové nálady svým ohlédnutím za letními výstavami, při nichž je nám již několik let cennou pomocí. Ve 3 otázkách pro... jsme tentokrát zpovídali jednu z návštěvnic Památníku, Janu Matlovou. Rádi si totiž poslechneme názor zvenčí a Literka je samozřejmě k dispozici i Vám. Máte-li jakékoli zajímavé podněty, názory, napište nám.

Pohodových a úspěšných následujících dvanáct měsíců plných zdraví, lásky a radosti Vám i za své kolegy přeje

Vaše Romana Macháčková

Verše měsíce

l e d n a

Jan Zahradníček

Radost

*Když jemné doteky se o mé tělo tříští
omývám prouděním zaniklých bytostí
snem tváří tekoucích rukama bez kostí
něhu jsem pocítil jež z boku šera prýští*

1. ledna 1956

byla založena Filharmonie Brno. Její tradice navázala na amatérský Český symfonický orchestr, na jehož vzniku se v 70. letech 19. století podílel Leoš Janáček a který začal působit v Besedním domě. Jeden z největších středoevropských orchestrů čítá v současné době sto deset hráčů a svým repertoárem se zaměřuje na tvorbu Leoše Janáčka a na hudbu 20. století.

3. ledna 1924

napsal Jaroslav Seifert Artuši Černíkovi dopis, v němž mu sděluje obsah jednání schůze Devětsilu z 2. ledna téhož roku, kde se jednalo o vydávání časopisu Brněnského Devětsilu. V pěti bodech byly stanoveny podmínky pro jeho vydávání. Pražský Devětsil kromě jména časopisu Pásmo určil i termín vydání prvního čísla (březen 1924) a stanovil si podmínku, že obsah časopisu musí být ze čtyř pětina kritickým. V rámci literatury byla stanovena možnost otištění pouze jedné básně či prózy, ukázka zahraniční literatury musela být doplněna tematickým referátem ad. Vzhledem ke skutečnosti, že v Praze Devětsil nedokázal zajistit pravidelné vydávání časopisu Disk, přísné podmínky se ve skutečnosti nedodržovaly. Časopis Pásmo se postupně stal listem Devětsilu pražského i brněnského.

Uplynulé a chystané akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

19. ledna, 17 hod., 3x Slíva

Vít Slíva, Libor Slíva a Jiljí Slíva. Trojlístek sourozenců, z nichž dva propadli kouzlu poezie a třetí se věnuje umělecké fotografii, se sejde v benediktinském klášteře v Rajhradě. Autorským čtením společně s Vámi oslaví sedesátiny básníka Víta Slívy.

Dne 4. prosince 2010 zemřela spisovatelka Hana Pražáková. Autorka knih pro děti a dospívající dívky, překladatelka z ruštiny a ukrajinštiny a dlouholetá redaktorka literárně-dramatické redakce Československého rozhlasu v Brně. Paní Pražáková byla poslední dva roky v pravidelném kontaktu s kurátory Památníku. V jeho sbírkách najdete i její pozůstalost.

KROCENÍ LITERÁRNÍ MÚZY

Semináře tvůrčího psaní, které doprovázejí literární soutěž Skrytá paměť Moravy, jsou svým způsobem ojedinělé. V různých moravských městech se totiž již pět let setkávají pouze na jednu hodinovou lekci mladí lidé, kteří si buď sami, nebo na podnět pedagogů, přijdou vyzkoušet některé techniky tvůrčího psaní. Každý rok je seminář zaměřen na aktuální téma soutěže, neboť jeho smyslem je inspirovat účastníky k napsání soutěžního textu. Letos se bude vše odvíjet od jednoho slova, a to od slova „cizinec“. Přestože struktura semináře je předem dána a např. asociace k některým slovům se dají předvídat, stejně je každý seminář jiný, tak jako jsou pokaždé jiní jeho účastníci. K těm nezapomenutelným určitě patří ty, na nichž se podaří prolomit bariéru ostychu a

přítomní „jdou se svou kůží na trh“, ty, kde se někomu podaří překvapit sama sebe a ty, kde se mezi přítomnými zrodí tvůrčí atmosféra.

Zájemci se mohou přihlásit zasláním emailu na adresu pamet@muzeumbrnenska.cz. Účast na semináři je bezplatná. Další informace k soutěži jsou dostupné na www.muzeumbrnenska.cz.

Leden:

25. 1. – Rajhrad, Památník písemnictví na Moravě; 26. 1. – Hodonín, Masarykovo muzeum v Hodoníně; 27. 1. – Zlín, Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť

Únor:

2. 2. – Znojmo, Dům umění Jihomoravského muzea ve Znojmě; 3.2. – Šumperk, Vlastivědné muzeum v Šumperku; 7. 2. – Ostrava, Ostravské muzeum; 10. 2. – Brno, Knihovna Jiřího Mahena; 11. 2. – Vsetín, Masarykova veřejná knihovna Vsetín; 15. 2. – Žďár nad Sázavou, Knihovna Matěje Josefa Sychry; 16. 2. – Jihlava, Městská knihovna Jihlava; 17. 2. – Třebíč, Městská knihovna v Třebíči; 22. 2. – Olomouc, Vlastivědné muzeum Olomouc; 23. 2. – Prostějov, Muzeum Prostějovska v Prostějově; 28. 2. – Nový Jičín, Muzeum Novojičínska

MALÉ OHLÉDNUTÍ MICHAELY MLEJNKOVÉ

Vše začalo před dvěma roky, když mi při cestě z Beskyd zazvonil telefon a na druhé straně se ozval můj známý, jestli bych si nechtěla přivydělat o prázdninách pár korun. Moje odpověď byla samozřejmě ano a on mi sdělil, že dostanu rukavičky, budu obracet stránky v knize a kdybych „k tomu sem tam něco řekla, špatné by to taky nebylo...“ Jak už to bývá, realita byla trochu jiná. Kniha byla totiž kopií Codexu gigas (známého jako Ďáblova bible), otáčení stran tohoto sedmdesátikilového díla se občas podobalo cvičení v posilovně a sestavila jsem si několikaminutové povídky, během kterého jsem prošla celou knihou a které jsem za den řekla asi čtyřicetkrát. Návštěvnost byla opravdu velká. Problém jsem měla jen jednu. Nemohla jsem si vzpomenout, jak se německy řekne hovězina, abych návštěvníkům vysvětlila, z čeho je kůže na přebalu Codexu. Oni naštěstí pochopili mé vysvětlení „das ist aus Milka“ a dlouho se smáli. V roce 2009 jsem opět na pár dní oblékla bílé rukavičky, tentokrát kvůli listování v jiných středověkých rukopisech. Výstava byla úspěšná, protože lidé si sami mohli listovat a každý den se vystavené faksimile obměňovaly. Vystavovaly se i nejstarší originály rukopisů z rajhradské knihovny. Tento rok byly v květnu k vidění rukopisy Elišky Rejčky a dvě faksimile zpěvníků. Díky tomu jsem se naučila číst ve čtyřlinkové notové osnově a popovídala jsem si s návštěvníky z Londýna.

Na chvíli strávené v Památníku písemnictví na Moravě ráda vzpomínám, získala jsem nové vědomosti, poznala skvělé lidi a mohla dělat práci, která mě opravdu bavila.

Studentka posledního ročníku gymnázia Michaela Mlejnková se pro pravidelné návštěvníky benediktinského kláštera stala již důvěrně známou tváří spojenou s Památníkem.

Co rok dá

Začátek roku je vždy věnován plánům a předsevzetím. I Památník slibuje svým návštěvníkům na rok 2011 řadu zajímavých akcí. Samozřejmě nebudou chybět ty tradiční, mezi něž patří literární soutěž Skrytá paměť Moravy, tematické přednáškové cykly, výstava Listování a také oblíbené výlety za poznáním s Klubem přátel. Abychom se s Vámi mohli scházet častěji, připravili jsme si pro Vás cyklus pravidelných setkávání na půdě Památníku pod názvem StřeDění. První takovou akcí z tohoto cyklu bude autorské čtení básníka Víta Slívy a jeho bratří.

Na konci března se můžete těšit na výstavu věnovanou Aloisi a Robertu Musilovým. Alois a Robert Musilové jsou mimořádné osobnosti, jejichž význam daleko přesahuje hranice Moravy. Dá se bez nadsázky říci, že tím, čím je pro Prahu a Čechy Franz Kafka, měl by být pro Brno a Moravu Robert Musil. Něco podobného platí i pro Aloise Musila, jednoho z nejúspěšnějších českých spisovatelů a světově uznávaného orientalistu. Rod Musilů sice pochází z jazykově českého Rychtářova u Vyškova, v průběhu 19. století ale vznikla i jeho rakouská větev. Český Moravan Alois a rakouský Němec Robert, autor slavného románu *Muž bez vlastností*, jsou proto přímo čítankovým příkladem provázanosti české a německé kultury v minulých stoletích. Výstava by měla nabídnout i trochu kouzla exotického Orientu z dob, kdy ještě nebyl cílem masového turismu, a také atmosféru Brna, města mládí Roberta Musila, z konce 19. století. V programu Památníku písemnictví je tento projekt součástí „rodinné“ řady jako byla výstava Petr Bezruč – Antonín Vašek nebo Halasové.

Výstavu Moravské mýty, pověsti a pohádky budou tvořit dvě části. První z nich bude věnována knížkám lidového čtení na Moravě aneb nahlédnutí do historie známých i méně známých pohádkových příběhů. Zaměří se na několik hrdinů knížek lidového čtení, které byly od 16. století na dalších téměř čtyři sta let oblíbenou četbou širokého publika. Za tu dobu se z mnoha středověkých příběhů určených šlechtě staly příběhy pohádkové, které si dál žijí svým vlastním životem, jako např. Meluzína a Popelka. Naopak historie o falchraběnce Jenovéfě již upadla v zapomnění. Většinu námětů knížek lidového čtení přejala starší česká literatura ze sousedního Německa, české tvůrce jménem neznáme. Knížky lidového čtení najdeme i v produkci moravských tiskařů, např. u Jána Rippla v Jihlavě, Škarniclů ve Skalici či Emanuela Svobody v Brně. Na knížky lidového čtení naváže část výstavy věnovaná moravským pověstem, legendám a pohádkám. Pohádkové putování Moravou zavede návštěvníky do jednotlivých oblastí Moravy a Slezska. Seznámí se nejen s hlavními postavami jednotlivých příběhů, ale také s osobnostmi těch, kteří příběhy sbírali a vyprávěli, např. Beneš Metod Kulda, František Lazický, František Sláma, Františka Stránská nebo Anežka Šulová.

3 OTÁZKY pro

Návštěvníka

1. Jak jste se o Památníku dozvěděla a jakou představu jste o této instituci měla?

O benediktinském klášteře v Rajhradu jsem věděla dlouho a toužila jsem spatřit nejen Santiniho architektonickou práci, ale i historickou knihovnu, která však byla po dlouhá léta nepřístupná. Teprve první ročníky Muzejní noci mi daly impulz k tomu, abych Památník písemnictví navštívila. To bylo krátce po rekonstrukci, a tak jsem se opravdu těšila, jak bude vypadat. Nejvíc mne však lákaly právě prostory knihovny, nejen pro svou pohnutou historii. Historické prostory a staré tisky a vazby mají pro mě zvláštní kouzlo, mimo jiné proto, že znám život knihy nejen z knihovnického hlediska, ale i knihařského. Památník písemnictví měl tehdy ještě krátkou historii, a tak jsem u nově vzniklé instituce nečekala zázraky. Proto jsem byla velmi mile překvapena, když kromě historických prostor byla přístupná i zajímavě řešená expozice.

2. Co Vás v Památníku zaujalo a co v něm naopak postrádáte?

Obdivuji profesionální klid a vstřícnost všech paní průvodkyní, i když to v případě mas, které přišly během Muzejní noci, muselo být velmi vyčerpávající. Dostalo se nám milého komentáře a slečna, která měla naši skupinu na starosti v prostorách historické knihovny, odpovídala na všemožné naše otázky pohotově a fundovaně.

Od té doby dění v Památníku sleduji a kupříkladu výstava Kamélie mezi knihami skutečně stála za zhlédnutí, spojovala krásu knihy s krásou květin.

3. Vaše oblíbená kniha? Čtete ráda moravské autory?

Přímo jednu jedinou nejoblíbenější knihu nemám. Jsou knihy, které si ráda přečtu znovu, knihy, které na mne zapůsobily tak, že na ně nezapomenu, a knihy, které byly něčím zajímavé. Stejně tak mám mnoho oblíbených autorů, mezi něž patří i čeští a moravští spisovatelé.

Mezi mé opravdu nejoblíbenější moravské autory, ke kterým se s chutí vracím, patří i Zdeněk Jirotka a jeho Saturnin. Nedivím se, že kniha vyhrála v roce 2009 anketu Kniha mého srdce.

Dalším pro mě zajímavým moravským autorem je Jan Skácel, spíše znám jako básník než prozaik, a Františka Stránecká, která sbírala pohádky a popisovala zvyky a obyčeje na Moravě, a také Jiří Mahen, knihovník a činný spisovatel.

Jana Matlová pracuje jako knihovnice v Ústřední knihovně Mendelovy univerzity v Brně.

KALENDÁŘ VÝSTAV A PRAVIDELNÝCH AKCÍ PRO ROK 2011

24. března – 28. srpna – Musilové – Alois a Robert

Dva slavní z jednoho moravského rodu, arabista a romanopisec

duben, květen – Jarní přednáškový cyklus

Německy psaná literatura z Moravy

14. května – Muzejní noc

Muzejní noc s humorem Zdeňka Jirotky. K 100. výročí narození autora legendárního Saturnina.

červen – Vyhlášení výsledků 5. Ročníku literární soutěže

červenec – Prvních pět let literární soutěže

Putovní výstava

8. září – 1. ledna 2012 – Moravské mýty, pověsti a pohádky

Pohádkové putování Moravou – knížky lidového čtení na Moravě, pověsti, legendy i pohádky a jejich sběratelé a vypravěči

září, říjen – Podzimní přednáškový cyklus

Pohádky a pověsti z Moravy

25. října 2011 – Ať žije republika!

Večer věnovaný vzniku Československa. Spojeno s vyhlášením šestého ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy a autorským čtením mladých autorů – vítězů literární soutěže

1. prosince – 1. ledna 2012 – Listování v benediktinské knihovně

Ukázky z historické knihovny Benediktinského opatství Rajhrad

StřeDění – jednou za měsíc střeDeční akce v prostorách Památníku

HLEDÁME PRO PŘÍŠTÍ VÝSTAVU

Robert Musil: Der Mann ohne Eigenschaften.
1. vyd. Rowohlt Verl., Berlin 1930, 1932

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace

připravuje Památník písemnictví na Moravě

Klášter 1, 664 61 Rajhrad

tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková

Autoři textů: Vojen Drlík, Romana Macháčková, Andrea Procházková

Vychází desetkrát ročně, číslo 1, ročník 5.